

«شیخ خلیفه بن زاید آل نهیان» رئیس امارات متحده عربی درگذشت

فرجام «شیخ»

رئیس امارات متحده عربی که از سال ۲۰۱۴ در اثر سکتة مغزی خانه‌نشین شده بود، روز گذشته به ۷۳سالگی درگذشت. «شیخ خلیفه بن زاید آل نهیان» بزرگ‌ترین فرزند «زاید بن سلطان آل نهیان» مؤسس دولت امارات و ولیعهد او بود و پس از فوت پدرش حاکم ابوظبی شد و شورای عالی اتحاد امارات در تاریخ ۳ نوامبر ۲۰۰۴ او را به‌عنوان رئیس امارات متحده عربی انتخاب کرد.

شنبه ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۱ • ۱۲ شوال ۱۴۴۳ • ۱۴ می ۲۰۲۲ • سال نوزدهم • شماره ۴۲۷۷ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: خدمات فرهنگی و هنری در اولویت تصمیم‌گیری‌ها نیستند، قوانین دیه در صورت قتل مادر باردار، خانه تئاتر عذرخواهی نکرد و یادداشت‌هایی از سیدعلی خرم، سیدحسین موسویان، حسین معافی

سرمقاله

وضعیت حدی

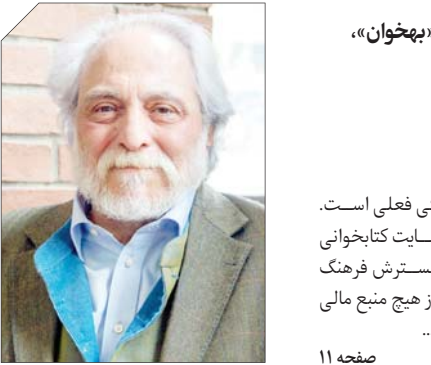
احمد غلامی

یکی از تأمل‌برانگیزترین تجربه‌های تاریخی ملت ایران، کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ است؛ کودتایی که در آستانه بهار ۱۳۰۰ صورت گرفت و تحلیلگران را با این پرسش اساسی روبرو کرد که چرا مردمی که تجربه جنبش مشروطه را در حافظه تاریخی خود داشتند، به این کودتا تن دادند. عوامل بسیاری از جمله فقر، نابسامانی و ضعف پادشاهی احمد شاه تأثیر داشتند. زمانی که سیدضیاءالدین طباطبایی با حمایت سفارت انگلیس خاصه وزیرمختار آن، هرمان نورمن، دست به کودتا زد، چهره‌های متنفذ زیادی از همه طیف‌های سیاسی حاضر و ناظر بودند که هر یک از آنان می‌توانست مدعی سلطنت یا ریاست وزرا باشد؛ چهره‌هایی همچون قوام‌السلطنه، محمدعلی فروغی، مشیرالدوله و بسیاری دیگر. چهره دیگری از جمله سیدحسن مدرس نیز می‌بایست توان آن را داشته باشد که با تحریک و حمایت مردم مانع کودتا شود، اما چنین اتفاقی رخ نداد و کودتا در پیش چشم آنان به وقوع پیوست؛ چراکه مردم در «وضعیت حدی» قرار داشتند. در این میان، برخی باور دارند وضعیت‌های حدی، زمینه‌ساز انقلاب یا جنبش‌های سیاسی است. اگر چنین هم باشد که نیست، در این وضعیت‌ها مردم بیش از هر زمان دیگری برای گریز از سبیه‌روزی خود دست به انتخاب‌های نادرست خواهند زد. تفاوتی جدی بین رمانتیسم انقلابی و شورش از سر ناچاری وجود دارد؛ در شرایط رمانتیسم انقلابی، به‌ندرت کودتاچیان سربلند و پیروز خواهند بود. اما شورش‌های از سر ناچاری مستعد رخدادهای پیش‌بینی‌ناپذیر است. رمانتیسم انقلابی نشئت‌گرفته از روحی شاعرانه و کمال‌گراست؛ روحی سرشار از آرمان که برای تغییر بنیادین و خروج از شی-وارگی و ازخودبیگانگی، گاه در بازگشت به خویشتن تجلی پیدا می‌کند. اما مردم کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ با اینکه بازماندگان جنبش مشروطه بودند، مستاصل از گرسنگی و خشمکین از چاول به دست اشراف، بدون هیچ رؤیایی، صرفاً خلاصی خود را از دست این غارتگران، اشراف و ملاکان بزرگ جست‌وجو کردند. آنان بیش از آنکه رؤیای تغییر و ساختن داشته باشند، درصدد تخریب هر آنچه پیش‌رویشان بود، برآمدند. سفارت انگلیس و سیدضیاءالدین طباطبایی این مطالبه با روحیه تخریب را به‌روشنی تشخیص داده بودند که دست به کودتا زدن، آن‌هم نه به وسیله یک چهره ملی و متنفذ، بلکه با چهره‌ای که هیچ اعتباری در میان مردم، اشراف، روشنفکران، ملیون و مذهبیون نداشت و سوزۀ نفرت کمونیست‌های موجود بود و آنان در روزنامه‌هایشان بی‌محابا به او حمله می‌کردند، اما این حمله نتیجه‌ای نداشت؛ چراکه در وضعیت‌های حدی، تصمیمات عاقلانه به‌زحمت تحقق پیدا می‌کند. اغلب تحلیل‌های این روزنامه‌ها بر این استوار بود که کودتا ترفندی است از جانب سفارت انگلیس برای پیشگیری از انقلابی بزرگ که می‌توانست تحت تأثیر انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ روسیه شعله‌ور شود که قیام میرزا کوچک خان جنگلی آن را قریب‌الوقوع کرده بود. اما نه‌تنها مردم به این تحلیل‌ها اعتنایی نکردند، بلکه سیدضیاءالدین بر ارپکه قدرت نشست و در اقدامی نامشایی، اشراف را به زندان انداخت تا این باور را در مردم تقویت کند که واقعا زمانه دیگری فرارسیده و کودتا همان چیزی است که آنان طالبش بودند. در این شرایط است که از هیچ‌کدام از چهره‌های ملی کاری ساخته نیست و آنان فقط و فقط نظاره‌گر تاریخ‌اند و در تغییر کلیت ماجرا توانی ندارند؛ با باید همچون فروغی با کودتاچیان برای جلوگیری از خسارت‌های بیشتر همکاری کنند یا همچون مدرس و روشنفکران چپ‌گرا به مواضع تدافعی برنگشت و معنای وجودی خود را در انتقادهای تندوتیز از کودتاچیان پیدا کنند. اگرچه مخلوق این شرایط دولت مستعجل سیدضیاءالدین طباطبایی باشد، اما عمق فاجعه زمانی عیان می‌شود که رضاشاه در دوم اسفند ۱۳۰۰ به مناسبت سالگرد کودتا بیانیه‌ای را با عنوان «بلاغیه وزیر جنگ» منتشر کرد و درباره «مسب واقعی کودتا» چنین توضیح داد: «در بعضی از جرایم مرکزی پس از یک سال تمام که از مدت کودتا گذشته است، تازه دیده می‌شود که مسبب حقیقی کودتا را موضوع مباحث خود قرار داده و در اطراف آن قلم‌فرسایی می‌کنند. بی‌جهت اشتباه تکبید و از راه غلط مسبب کودتا را تجسّس نمایند. با کمال افتخار و شرف به شما می‌گویم که مسبب حقیقی کودتا منم و با رعایت تمام معنا این راهی است که من پیمودم و از اقدامات خود نیز ایدا پشیمان نیستم». رضاشاه بدون نام‌بردن از سیدضیاء، درباره نقش او در کودتا نوشت: «اگر علی‌الظاهر یکی، دو نفر دیگر را دیدید که چند صباحی عرض‌اندام کردند و سطحا راهی پیمودند، نه اینکه اعماق قلب آنها در نظر من مخفی و مستور باشد، همه را می‌دانستم و استنباط کرده بودم، فقط احتیاجات موقع مرا ملزم می‌کرد که موقتا دست خود را بر سینه آنها آشنا نسازم». اما نکته اساسی این بیانیه در پایان آن نهفته‌است: «مرحبا خاطر می‌کنم که پس از این برخلاف ترتیب فوق در هر یک از روزنامه‌ها از این بابت ذکری بشود، به نام مملکت و وجدان آن جریده را توقیف و مدیر و نویسنده آن را هم هر که باشد تسلیم مجازات خواهم نمود». روایت این بیانیه تاریخی برای عیان‌سازی جنگ قدرت بین کودتاچیان نیست؛ تأکید بر این طنز تلخ تاریخی است که مردمی جان‌به‌لب‌رسیده از فقر و گرسنگی و بی‌سروسامانی مملکت به چنان وضعی افتاده‌اند که کودتاچیان نه‌تنها از کودتا سرمسار نیستند، بلکه به آن می‌بالند؛ در صورتی که این کودتا حتی به دست آنان صورت نگرفته و ادله و مستندات تاریخی بیانگر آن است که پشت کودتا حتی امپراتوری انگلیس نبوده و فقط یک وزیرمختار نقش اساسی را ایفا کرده است. این معنای تلخ تغییر در مملکتی دیگر با هزینه‌ای بسیار اندک است.

• **در این یادداشت از کتاب «فرقه کمونیست ایران و سیدضیاءالدین طباطبایی» به‌کوشش محمدحسین خسروبناب، نشرشیراز استفاده‌شده‌است.**

روزنامه شرق

شنبه ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۱ • ۱۲ شوال ۱۴۴۳ • ۱۴ می ۲۰۲۲ • سال نوزدهم • شماره ۴۲۷۷ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

گفت‌وگو با مهدی فیروزان درباره چرایی تأسیس «بهخوان» شبکه اجتماعی ویژه کتاب

استارت‌آپ‌ها کتابخوانی را دگرگون می‌کنند

شرق: «بهخوان» یکی از ضرورت‌های شرایط زندگی فعلی است. این تعریفی است که مهدی فیروزان از فعالیت این سایت کتابخوانی ارائه می‌دهد. طبق گفته فیروزان «بهخوان» با هدف گسترش فرهنگ کتابخوانی در بخش خصوصی راه‌اندازی شده که از هیچ منبع مالی استفاده نکرده است؛ حتی از تسهیلات معاونت علمی…

صفحه ۱۱

پرونده «شرق» درباره نیاز جامعه به امید و مقابله با روند کاهشی تفریحات

اخم در چهره شادی

آمار سال‌های ۹۱ تا ۹۹ نشان می‌دهد که در **هزینه‌های یک خانوار شهری** کمترین سهم مربوط به **تفریح و سرگرمی** است که هر سال نسبت به سال قبل **کاهش** پیدا می‌کند

گزارش تیتربک را در صفحه ۶ بخوانید

یادداشت‌روزنامه‌نگاران

خودرو و هواپیمای ملی!

حمیدرضا زاهدی

یکی از فایده‌های بی‌شمار رسانه‌ها این است که در چشم‌برهم‌زدنی می‌توان بسیاری از حرف‌وحديث‌ها را به یاد آورد. به تعبیری رسانه‌ها حافظه دیجیتالی ما هستند. برای مثال اگر در میان آرشئيوهای دیجیتال یک جست‌وجوی ساده روی عبارت «برنامه‌های اقتصادی دولت» انجام دهید، ده‌ها و بلکه صدها جمله خواهید داشت که از بد حادثه هیچ‌ک با آن دیگری چسور در نمی‌آید؛ به یاد بیاورید از وعده معاون اقتصادی، جناب محسن رضایی تا دستورات اکید جناب رئیس جمهوری در حوزه‌های مختلف و الخ! واقعیت آن است که همه دولت‌ها از یک تیم اقتصادی در کنار خود بهره می‌برند اما متأسفانه این تیم ظاهرا در کنار رئیس جمهور نیست. وگرنه نمی‌فرمودند در دو ماه آینده سازوکار کوپن دیجیتالی را فراهم می‌کنیم؛ آن‌هم در اوضاعی که قیمت‌ها را آزاد گذاشته‌ایم که برای خود بتازند! واقعیت آن است که نمی‌توان با دستور و بخش‌نامه به کارگران به‌موقع حقوق داد. این وعده‌ها را قبلی‌ها هم دادند. یارانه نقدی مرغ و تخم‌مرغ که از یاد نمی‌رود!

وقتی برای حل مشکلات اقتصادی راه‌های کوتاه‌مدت و موقت در نظر می‌گیریم و به اوضاع و دردها مسکن تزریق می‌کنیم، اوضاع بهتر از این نمی‌شود. فقط از خود دستگاه‌های دولتی خبر بگیرد که چه تاقاضی را همین چند مسئول اقتصادی دولت به راه انداخته‌اند. یکی از نان چیره‌بندی می‌گوید، آن دیگری از دیجیتالی‌شدن آن و دیگری از شماره ملی می‌گوید و…

چنین بلبشویی بی‌سابقه است. سیاست‌ها مشخص نیست و همین است که پیوسته دچار مشکلات بیشتر می‌شویم. هنوز خودروسازی‌ها را به مثابه کارخانه ایجاد اشتغال می‌بینیم و هر سازمانی از گوشه‌ای از آن می‌کند! قیمت خودرو از همین‌جا به اعلا علین رسیده و کیفیت مدام درحال سقوط است. ما که دنبال خودروی ملی بوده‌ایم، حالا سوار سمند بی‌کیفیتی هستیم که میزان مصرف سوخت آن بیش از همه استانداردهاست و چنان طراحی شده که (شاید) سنگین‌ترین خودروی جهان باشد. در کنار آن می‌فهمیم که تازه این خودروی ملی هم نیست!

هواپیمای مسافربر ملی و… که جای خود را دارد. با این اوصاف به دنبال اعتماد به برنامه‌های اقتصادی دولتی‌م که جواب نمی‌دهد. سازوکار اقتصادی دولت نمی‌تواند در حد مطالعه و آزمون‌وخطا باشد. همین رکود برنامه‌ها در پارس جنوبی و… کفایت می‌کند تا خیال‌مان ناراحت باشد.

اگر روی برنامه‌ای مدون حرکت می‌کردیم، این قطار چنین از ریل خارج نمی‌شد اما برنامه‌های پنج‌ساله که سهل است، ایران ۱۴۰۴ هم فراموش شده است. نوشداروهای بعد از مرگ سهراب مشکل مردم را حل نمی‌کند. این فنر بیش از آنکه جا داشته باشد، فشرده شده است. به قول خیاط‌جماعت، کت نو بعد از عید به درد گل منار می‌خورد!

با من هوابایی

با نهایت تاسف و تأثر سالروز درگذشت مدیر توانمند و عالی مقام و انسان خردمند و برخوردار از خلقی نیکو و خصلت های برجسته

زنده یاد مهندسی ((علی هوشمندی منش))

از مدیران بسابقه و مجرب پیشین در حوزه بازرگانی و به ویژه تجارت خارجی را تسلیت عرض می‌نمایم.

گفتنی است وی ۳ دهه در وزارت بازرگانی در سمت های گوناگونی از جمله مشاور وزیر در امور هیات دولت،معاون کل سازمان توسعه تجارت، قائم مقام معاون بازرگانی خارجی و قائم مقام معاونت خرید، همچنین معاون امور گمرکی ایفای مسئولیت داشتند.از محضر باریتعالی برای آن شادروان علو درجات و برای بازماندگان ایشان صبر و شکیبایی مسئلت دارم. یادشان گرامی، روحشان قرین رحمت و آرامش الهی

حسام الدین حفیظ‌پور

افزایش هزینه خوراک مردم موجب فاصله‌گرفتن از الگوی غذای استاندارد شده‌است

تغذیه سالم در خطر

۵

تفاوت جنسیتی حتی در دیه جنین

۱۰

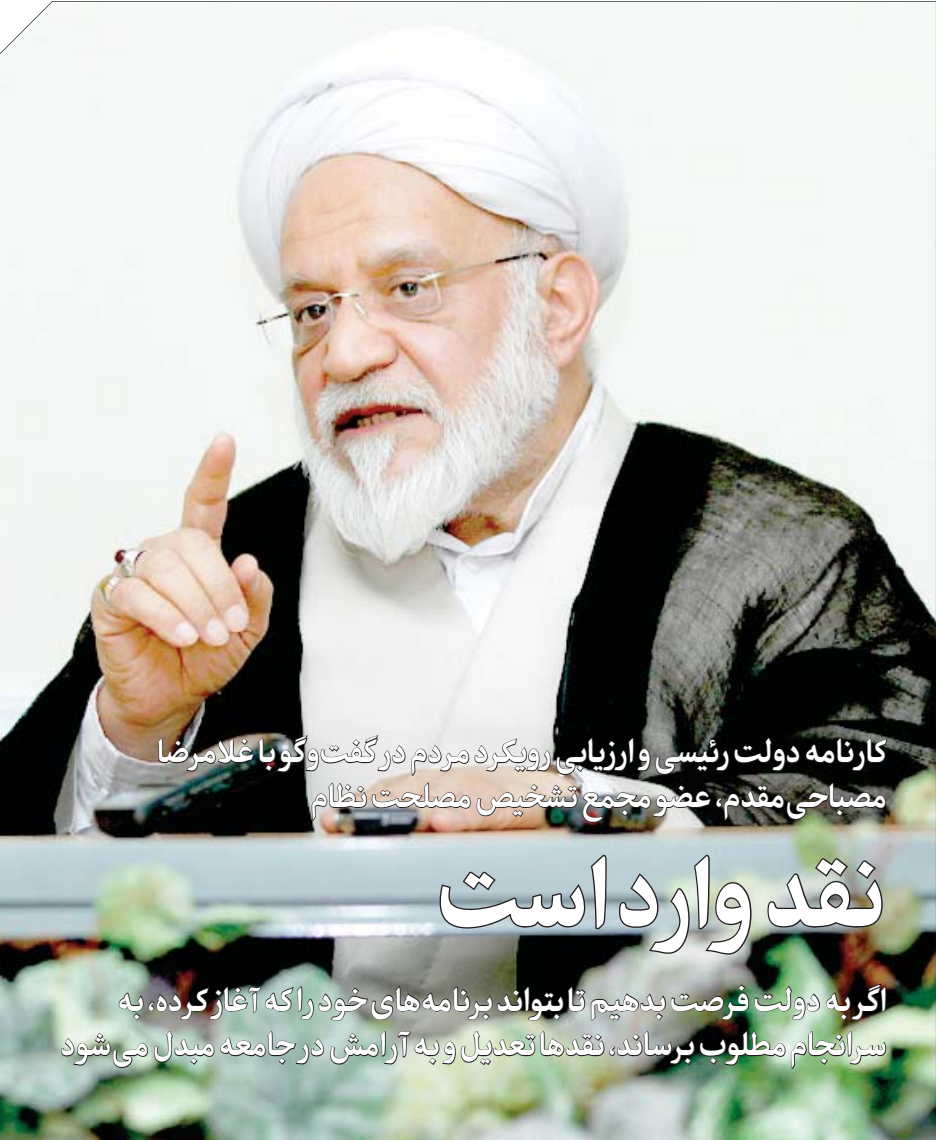
بلا تکلیفی اتباع دارای مجوز سکونت ادامه دارد

۸

«آل سعود» مسی را آورد ما «پویول» را راه ندادیم!

عکس‌هایش کم‌وبیش در همه رسانه‌های ریزودرشت دنیا منتشر شده و حتی در فضای مجازی و حقیقی ایران هم با یک جست‌وجوی ساده می‌توان چندین فریم خوش‌آب و رنگ از آن یافت. هیفا آل‌سعود، معاون وزیر گردشگری عربستان، در کنار مسی به آثار نه‌چندان باستانی این کشور سرگ کشیده و عکس‌هایش همه جا چرخیده است. فوق ستاره آرژانتینی دنیای فوتبال که به‌تنهایی شش توپ طلا را در ویتترین افتخاراتش دارد، به‌تازگی به عربستان سفر کرده و حالا خاندان آل‌سعود می‌گویند لیونل، سفیر گردشگری این کشور است. احمد الخطیب، وزیر گردشگری عربستان هم در توییت‌ها حضور مسی در این کشور را با آب‌وتاب شرح داده و نوشته است: «امروز به لیونل مسی و دوستانش برای سیری‌کردن یک تعطیلات ویژه در عربستان سعودی خوشامد می‌گویم که باعث می‌شود گنج‌های دریای سرخ کشف شود و فصل جدیدی در عربستان، شهر جده و تاریخ این کشور ایجاد شود. این اولین سفر مسی به سرزمین پادشاهی نیست و آخرین سفر او نیز نخواهد بود و من خوشحالم که مسی را به‌عنوان سفیر گردشگری عربستان معرفی می‌کنم». وزیر گردشگری عربستان درست می‌گوید چون این برای اولین بار نیست که مسی به عربستان آمده است.

این گزارش را در صفحه ۹ بخوانید

• عکس: احمد معینی جم، ایرنا

شرق: از پنجشنبه هفته گذشته با اقدام دولت رئیسی در جهت آزادسازی نرخ برخی کالاهای اساسی شوک بزرگی به مردم وارد شد. شاید جامعه برای هضم شرایط کنونی و این قیمت‌های تازه افسارگسیخته به هفته‌ها و شاید ماه‌ها زمان نیاز داشته باشد. در این بین در هفته‌های اخیر به موازات انتقادات و اعتراضات نسبت به عملکرد دولتی رئیسی درباره نحوه حذف ارز ترجیحی و تخصیص یارانه‌های جدید شاهد حمایت برخی جریان‌ها و چهره‌ها از عملکرد دولت سیزدهم در این باب هستیم.

باوجود آنکه قاطبه کارشناسان، اقتصاددانان و تحلیلگران معتقد و حتی مُصر به حذف ارز چهارهزار و ۲۰۰ تومانی بودند اما ظاهرا شیوه کار برای حذف این ارز نیز تقد‌های زیادی را همراه آورده. بیرو این نکته نبود ثبات لازم در فضای اقتصاد و معیشت کشور، فقدان دسترسی دولت به منابع ارزی، چالش‌های متعدد در حوزه سیاست خارجی به‌ویژه آینده مهم مذاکرات وین و احیای برجام در کنار سایر عوامل سبب شده بود که هرگونه اقدامی برای انجام این جراحی بزرگ با تبعات و حواشی بسیار زیادی برای دولت و به طریق اولی معیشت مردم همراه باشد؛ کمالاینکه این‌روزها شاهد اوج‌گیری مشکلات معیشتی و به دنبالش تشدید نقد‌های مردمی هستیم. در صورتی که حذف ارز ترجیحی اساسا به یک فضای آرام روانی ذیل وجود رشد اقتصادی قابل‌قبول، دسترسی دولت به بودجه کافی و منابع ارزی و… منوط است. در کنارش این گزاره تحلیلی هم مطرح است که اساسا دست‌به‌کارشدن دولت رئیسی برای حذف ارز ترجیحی و آزادسازی نرخ کالاهای اساسی می‌تواند مؤیدی بر شکست پیشاپیش گفت‌وگوهای وین برای احیای برجام باشد. بنابراین حتی با ورود انزیکه مورا و شیخ تمیم بن حمد آل ثانی با هدف میانجیگری یا تسهیلگری دیپلماتیک در جهت ادامه گفت‌وگوها نمی‌توان به آینده‌ای روشن درخصوص لغو تحریم‌ها امید داشت. اما فارغ از اینکه تحلیل فوق تا چه اندازه به واقعیت نزدیک است، باید اذعان کرد با وجود آنکه هیچ‌کدام از پارامترهای لازم فعلا در فضای داخلی کشور دیده نمی‌شود، دولت به دلایل خاص خود نهایتا در این مسیر پرحاشیه‌گام برداشت.

این گفت‌وگو را در صفحه ۲ بخوانید

شهر امید

روایت شانزدهمین نماز جمعه شهر امید

امام جمعه شهر امید: خطبه نخواهم خواند مگر آنکه اول صدای شما را بشنوم

دغدغه‌ها و مسائل مرتبط با گرانی‌های اخیر پرداختند. ازجمله یکی از معلمان معترض گفت: جای هیچ معلمی در زندان نیست، وقتی نسل جدید می‌بیند که جواب اعتراض صنفی و مطالبه‌گری بر خورد و زندان است، جز بی‌اعتمادی، سرخوردگی و ناامیدی حاصلش چیست؟ در این شرایط که درد گرانی داریم، کاش کمی همدلان‌تر با مردم رفتار شود.

حجت‌الاسلام منتصف پس از پایان سخنان معترضان، در فرصت کوتاه باقی‌مانده تا اقامه نماز، به ایراد خطبه اول و دوم پرداخت. امام‌جمعه شهر امید در خطبه‌های دوم نماز با اشاره به موضوع اعتراضات در کشور گفت: ضمن تقدیر از دولت در اجرای این طرح به‌تعویق‌افتاده، از رئیس‌جمهور محترم درخواست می‌کنم برای اجرای درست طرح از همه نیروهای باتجربه و صاحب‌نظر فارغ از گرایش و نگاه سیاسی کمک بگیرید. نیروهای ناایخته و ناهامنگ را در هر سطحی از دولت قاطعانه کنار بزنید. تحول اقتصادی فقط در سفره مردم نباشد، بدنه دولت، مافیای فاسد، قوانین فسادزای پولی و بانکی و مفسدان و رانت‌خواران اولویت این تحول هستند. در کنار آزادسازی قیمت‌ها، کشور را از شر فساد دولتی و مدیران ناکارآمد و پراداع آزاد کنید. اینکه در کنار مردم هستید، قابل تقدیر و لازم است، اما کافی نیست. باید همراه مردم در برابر افراد فاسد و ناکارآمد بایستید.

حجت‌الاسلام منتصف افزود: متأسفانه در حوزه ارتباط با افکار عمومی، تعدادی از وزرا با دانش و تجربه کافی ندارند

سیدشهاب‌الدین طباطبایی

در ابتدای مراسم نماز جمعه شهر امید و پس از آنکه جمعی از نمازگزاران در اعتراض به وضعیت معیشتی شعارهایی سر دادند، حجت‌الاسلام منتصف ضمن دعوت به آرامش و درخواست از مردم برای بیان حرف‌هایشان گفت: امروز خطبه نخواهم خواند مگر آنکه اول صدای شما را از این تریبون بشنوم. از مدیران جهاد کشاورزی و صمت هم می‌خواهم تا پایان نماز همراه باشند و دغدغه‌ها و نگرانی‌های مردم را بشنوند و پاسخ دهند.

وی افزود: با مجوزی که از ستاد ائمه جمعه و وزارت کشور گرفته‌ایم، از فردا اصناف و گروه‌های مردمی، با اخذ مجوز از استانداری می‌توانند در همین محل مصالای شهر جمع شوند. بنا بر موافقت و دستور استاندار محترم، مسئولان مربوطه نیز لازم است در کنار مردم حاضر باشند و در پایان تجمع ضمن پاسخ‌گویی به خواسته‌ها، گزارش دقیقی از موارد مطرح‌شده تهیه و ارائه کنند. اطمینان می‌دهم در این روزهای سخت در کنار مردم شریف و نجیب شهر خواهیم بود.

در ادامه مراسم نماز جمعه، چند نفر از حاضران به بیان